

აშ წლის 7 მაისიდან გამოდის
საქველდური სამოლიტიკო და სალიტერატურო
საქველდური გამოცემა
სურათებიანი დაბეჭევა
გაზეთის ფასი დაბეჭევა: წლით როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარეშე...

პროვინციაში გაზეთების გამგზავნი
ბ ი უ რ ი
პირველ სექტემბრიდან შესდგა გაზეთების სიანგებო ბიურო, რომელშიც შედიან გაზეთები: „სახალხო გაზეთი“, „საქმე“, „ზაკავახია“, „ნოვია რეჩა“ და „თურნალები“...

საჭიროა ახენტი
პროვინციაში გაზეთების გამავრცელებელ ბიუროსათვის ძლიერ საქმაროდ. საჭიროა გაზეთების გამყიდველი აგენტი შემდეგ ადგილებში: სამტრედიის, ლანჩხუთში, ჩოხატაურში, ხონში, ზუგდიდში, ახალსენაკში, ბაქოში, ელი-საგებოლოში (განჯა), ერევანში და ყარსში...

სამკურნალო
მთიეთი საზოგადოების
მულშიც საწოლებით.
მინილის მონაპო, 59, მიხეილის ხავედ-მყიდვს პირდაპირ, ტელეფ. N 1026.

მთიეთი მ. ნ. მთავარი
მთიეთი მ. ნ. მთავარი
მთიეთი მ. ნ. მთავარი

მთიეთი მ. ნ. მთავარი
მთიეთი მ. ნ. მთავარი
მთიეთი მ. ნ. მთავარი

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სი იქმნეს დასული და არა მარტო
გაბატონებულ სომხის ქურთუბისა,
იმ ბურთუბისა, რომელთაც ჯიბით
გაბატონებთან ერთად ეროვნული
გაბატონებაცა მსურთ ჩვენ ქალაქ-ში...

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

გაზეთი კომიტეტი
ტ. გუბ. ღარიბ-შავეთა შემწეობისათვის თავად-ანაურთა საზოგადოე-ბის აუწყებს საზოგადოების წევრთ, რომ ამა წლის 25 ენკენისთვის, სად. 7 ს. თავ.-ან. დეპუტატების საკრებულოში დანიშნულია საზოგადოების წევრთა

საზოგადო კრება
გამგე კომიტეტის ახალ წევრთა ამოსარჩევად. (3-10-2)

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

სამკურნალო
სამკურნალო
სამკურნალო

მადრიდი. დღემდე ქარიზმალმა და წვიმამ მუსტროში მოსავალი სულ გააფუჭა. მატარებლების მიმისვლა შესწყდა. ბარსელონას ნაწილი წყალში დაბუჯდა. წყალბუჯვებს ეკვლინის საკურთხევლადის ავადა.

ნიუ-იორკი. „ასოლინდერ-პარეს“-ის ატკობინებენ ტოკიოდან: კოსი-სი-მბუნში დაბეჭდილია დაწვრილებითი ცნობა იაპონიის იმპერატორის წინააღმდეგ შეტეხულობაზე. შეტეხულობები დააპატიმრეს.

ურმი. ოსმალეთის წაქეზებით ქურთებმა ხელთ ჩაიგდეს სახრეთ-ჩრდილოეთ ურმიის დოლის ოლქის მარილის მრეწველობა.

ხოლერა საზღვარგარეთ.

სტამბოლი. ერზრუმში და მის მიდამოებში ორი დღის განმავლობაში ხოლერით ავად გახდა 30, გარდაცვლილა 24 კაცი.

რომი. აპულიაში დღე დამის განმავლობაში ხოლერით ავად გახდა 5, მოკვდა 4.

სტამბოლი. აღმთაინეს ხოლერით ავადმყოფი, რომელიც უკვე გარდაიცვალა. სანიტარულმა საბჭომ დღეში განკარგულემა მოახდინა ოსმალეთის ყველა ნავთ-სადგურებში დაწესდეს საექიმო გასინჯვა სტამბოლიდან მინავალთა.

ბუდაპეშტი. ქალაქში და პროვინციებში სამი ხოლერითი ავადმყოფი აღმოაჩინეს. მონაგი ხოლერის მღელე გამოაცხადეთ. ბუდაპეშტში ხოლერა გარედან შეიტანეს.

რომი. დღე დამის განმავლობაში აპულიაში ხოლერით ავად გახდა 10, მოკვდა 8.

პაპის ვიზიტი.

პეტერბურგი დაიწყო მთლად რუსეთის პაპის ვიზიტის დღესასწაული. უამინდობის მიუხედავად რამდენჯერმე გაფრინდნენ: ფარმანის აპარატი გაფრინდნენ ეფიპივი, კაპიტანი მაკიევიჩი და პორუჩიკი რუდენი. მაკიევიჩმა 42 წუთი იფრინა და მიიღო ხანგრძლივობის გვირა. ეფიპივი სამჯერ გაფრინდა და იფრინა სულ 33 წუთი. პორუჩიკმა გარკვეულ ათი წუთის ფრენის შემდეგ შეწყვეტა დაშვების დროს ძალიან დაზიანდა აპარატი და თითონაც დაშავდა. ძლიერის აპარატით გაფრინდა პორუჩიკი მაკიევიჩი

იფრინა 7 წ., კუზნისკი იფრინა 5 წ.

ყაზანი ვისილევი გაფრინდა გლეხის მონაპოვით, ავიდა 400 მეტრის სიმაღლეზე და 21 წუთი გაჩერდა ჰაერში. მონაპოვანი ქარმა ჩამოაღო და დაიღწა. ავიატორი უფერულად გადაჩრა.

ხარკოვი. კარგი ამინდის დროს ორჯერ აფრინდა ზაიკინი 400 მეტრის სიმაღლეზე და იმყოფა 26 წუთი. გაფრინდა 50,000 მეტრ მაყურებელი დავსწრო.

რუსეთი

მოსკოვი. „რუსეთი სლოვა“ რედაქტორი რიპინიანი № 144-ში მოთავსებულ კორესპონდენტის გამო აღმინისტრატურის წესით 500 მან. დააჯარიმეს.

ტაშკენტი. საღ. აიდანსა და დეებელს შორის, შუა აზიის ვახზე მონაზღვრე დარაჯებმა დიქირეს კონტრაბანდა, —54 აქლემი 450 ფუთი ჩაით, რომელიც სპარსეთიდან ხივამი მიჰქონდა. ერთი კონტრაბანდისტი მოჰკლეს.

სევასტოპოლი. ხუთი დღეა, რაც ჩრდილოეთ აღმოსავლეთის ქარი მიმდინარებს. ზღვაზე ბევრი გემი დაზიანდა.

პეტერბურგი. სამხედრო ფრილის აშვების დროს ქარმა ფრილის ერთი ნაწილი მოგლიჯა. კალთაში მჯდომი პორუჩიკი ტინობიროვი 60 მეტრის სიმაღლიდან ჩამოვარდა და დაშავდა.

პერი. ვოგალზე სტოლინიმა და კრივოჟინმა მიიღეს საგუბერნიო ერობისა, ქალაქის თვითმართველობისა, ბირჟის კომიტეტისა და ურლის მიდნა მრეწველობა კრების საბჭოს თავმჯდომარის რწმუნებულებით. რწმუნებულთა შუამდგომლობა აღიჭრეს, რომელიც ეხებოდა რკინის გზების აშენებას, მიწის საკითხს, მდ. კამაზე გეპების მიმოსვლას და ამ კუთხის სხვა საკითხებს. მინისტროებმა მოიხმინეს შუამდგომლობა და შემდეგ ნახეს საგუბერნიო ერობის დადგენა, სადაც დაწვრილებითი დათვალთვრის მეურნეობისა და მრეწველობის გამოყენება.

ეკატერინოდარი. გაიხსნა სამხრეთ რუსეთის ერობისა და სოფლის მეურნეობის მოღვაწეთა საოლქო კრება. ჩაეწერა 400 წევრა და წარ-

დგენილ იქნა 160 მოხსენება. თავმჯდომარე აღიჩინეს თავ. ურუსოვი, ხოლო ამხანაგებად აღიქმენკო და ბურლინი.

ნოვოჩერკასკი. აღიქმენდროვსკი-გრუშევიკი მომავალ წელს შემოღებულ იქნება საყოველთაო სწავლა. საბჭო 45,000 მან. თხოულობს სკოლის შენობას ასაშენებლად.

მოსკოვი ექვით დაბატონებულნი გერმანელი აფიკრები ვენტელი დიგრეცი, რომელთაც ჯერუსოზა ბრალდებოდათ, განათავსდნენ იმ პირობით, რომ დაუყოვნებლივ საზღვარგარედ წავიდნენ.

სმოლენსკი. მოსკოვის არქეოლოგიურ ინსტიტუტის პროფესორმა ვადსწყვიტა დაარსოს სისტემატიური სახალხო ლექსები არქეოლოგიის შესახებ. ჩაეწერა 40 მსმენელზე მეტი.

ხოლერა

პეტერბურგი. დღე დამის განმავლობაში ხოლერით ავად გახდა 44, მოკვდა 10, ავად არის 589

კვირის განმავლობაში ხოლერით იავად გახდა არხანგელსკიში 3, მოკვდა 1, ასტრახანში და მის მახრამში 46, მოკვდა 18, ავად არის 329, ვოლოდის გუბერნიაში ავად გახდა 20, მოკვდა 11, ნოვოჩერკასკიში ავად გახდა 1, ტაგანროგში ავად გახდა 2, მოკვდა 1, როსტოვში და ნახიჩევანში ავად გახდა 2, მოკვდა 3, აღიქმენდროვსკი-გრუშევიკიში ავად გახდა 2, დონის ოლქის მიდამოებში ავად გახდა 287, მოკვდა 95, მაროუპოლში ავად გახდა 2, მოკვდა 1, ორენბურგში ავად გახდა 15, მოკვდა 8, გუბერნიაში ავად გახდა 177, მოკვდა 109, ავად არის 231, ტულის გუბერნიაში ავად გახდა 7, მოკვდა 3, ავად არის 5, ხეოსონის გუბერნიაში ავად გახდა 482, მოკვდა 233.

პეტერბურგი. დღე დამის განმავლობაში ხოლერით ავად გახდა 45, მოკვდა 11, ავად არის 569.

საგენტოს ცნობით ერთი კვირის განმავლობაში ბაქოს გუბერნიაში ავად გახდა 55, მოკვდა 36, სენის გუბერნიდან ავად გახდა 1425, მოკვდა 767.

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ. ჩვენ ვამბობთ—ხოლერა გადაიდებლობა? როგორც თვით სიტყვიდან სჩანს, გადაიდებობა შესაძლებელია იქიდან დაწყებული, რომ სენის ერთად მეორეზე, შედის აღამიანის სხეულში ხოლერის შხამი და სისხლს უწამლავს.

შხამი მავალითა, მორფი, სულეში, კიანი, ოპიუმი და ბევრი სხვა, ხოლერაც შხამია, ისიც უწამლავს ადამიანს სისხლს, სხეულს, ფუფუნებს. ეს მძიმე ხოლერის ვიბრონი. ის საშინელი სისწრაფით მრავლებდა—როგორც გამოუჩინებლობით ერთს ვიბრონს ერთს

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ.

ჩვენ ვამბობთ—ხოლერა გადაიდებლობა? როგორც თვით სიტყვიდან სჩანს, გადაიდებობა შესაძლებელია იქიდან დაწყებული, რომ სენის ერთად მეორეზე, შედის აღამიანის სხეულში ხოლერის შხამი და სისხლს უწამლავს.

შხამი მავალითა, მორფი, სულეში, კიანი, ოპიუმი და ბევრი სხვა, ხოლერაც შხამია, ისიც უწამლავს ადამიანს სისხლს, სხეულს, ფუფუნებს. ეს მძიმე ხოლერის ვიბრონი. ის საშინელი სისწრაფით მრავლებდა—როგორც გამოუჩინებლობით ერთს ვიბრონს ერთს

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ.

ახალი აშხაპი

ბ ვ ი ლ ი ს ი

ქალაქის მოურავის არჩევნები. დღეს, 10 სექტემბერს, ქალაქის გამგეობის სადგარში კრება ექმნება ტფ. საბჭოს ხმოსანთა ერთს ჯგუფს. ამ ჯგუფმა უნდა მოილაპარაკოს ტფ. ქალაქის მოურავის არჩევნების შესახებ და თავისი კანდიდატი დაასახლოს ქალაქის მოურავის თანამდებობაზე. ამავე აზრით ხელა, 11 სექტემბერს კრება ექმნება ქალაქის საბჭოს ხმოსანთა ყველა ჯგუფებს.

სამკურნალო საზოგადოებაში. 7 სექტემბერს კავკასიის სამკურნალო საზოგადოებას წევრთა კრება მოჰხდა. კრებამ პირველად მოისმინა საზოგადოების წარსულის კრების ოქმი და შემდეგ—ექიმ მიოსტრიაციის მოხსენება ჰეპატარა „606“ შესახებ. ექიმმა ისტამანოვი უჩვენა კრების ერთი ავადმყოფი, რომელიც ათაშანგთ გამხდარა ავად ამ ორის წლის წინად და ხელის ფრჩხილები სულ დაღობოდა. ამ ავადმყოფის მორჩინას შეუდგებია ვრლოხის მიერ გამოგონალ ჰეპატარა „606“-ით.

პროფესორ ერლინის პატრიცემა. კავკასიის სამკურნალო საზოგადოებამ გამოჩინილი პროფესორი ერლინი თავის საბატოო წევრად იჩინა და დაადგინა მისალმო დებეში გაეგზავნოს „606“ მოგონს.

სეირნობის გადადება. სეირნობა, რომელიც 7 სექტემბერს უნდა გამართულიყო სახალხო სახლთან არსებულ სამუსიკო საზოგადოებას სახარგებლოდ, წვიმის გამო 12 სექტემბრისთვის კადაილა.

ქალაქის სასწავლებელთა გამგე კომისიაში. 7 სექტემბერს კრება ექმნება ტფ. ქალაქის სასწავლებელთა გამგე კომისიის წევრებს. კომისიამ იჩინა მასწავლებელნი სხელოსნო სასწავლებელნი განთავსდებულად აღიღებზე. არჩეული იქნენ: უფროსის კლასების რუსულის ენის მასწავლებელა—ბნი კობლოვი, პირველ კლასის რუსულის ენის მასწავლებლად—ბნი სოლოვიანი, ისტორიისა და გეოგრაფიის მასწავლებლი—ბნი ირემამე და

კოტე ჩაგაკეთი საშინლად სწამლავს სხეულს, ადვილი შესაძლებელია, რამდენიმე საათის განმავლობაში სულაც დაგვალგვინოს და გამოგვასაღმოს ამ უფთო სოფელს. როდესაც ადამიანი იწამლება ზედმეტი მორფით, ის, რასაკვირველია კვდება, მაგრამ ის მინც გადადებოთ არავის არ ედება. ხოლერა კი ნაქეტიანი გადადებოთ, ხოლერა სწამლავს არა თუ მარტო ავადმყოფს, არამედ ყველა იმისაც, ვინც ეკარება იმის, უფლის, ჰატრონობს და ხელს შეუდებს ავადმყოფს, ხოლერა აქ ვსთქვით კოცხალი შხამია.

რა არის ხოლერის შხამი? სწავლულნი წინად ამაზე ბევრს ფიქრობდნენ, მაგრამ ვერას გამხდა ჩიყენენ. ბოლოს, ცნობილი მსწავლულმა რობერტ კოხმა, 1883 წ., ბევრი ცდის შემდეგ, ხოლერის ავადმყოფის განავალში აღმოაჩინა ერთი მიკრობი, რომელიც თურმე ხოლერის ნამდვილი მიზეზი ყოფილა. ეს მიკრობი ჰგავს მძიმეს (,) და ამისათვის მას სახელად ხოლერისა, ანუ კოხის პატევისსაცემი კოხის მძიმე უწოდეს. ამ ბოლო ხანებში კი უფრო ხშირად ხოლერის ვიბრონის უწოდებენ.

ხოლერის ვიბრონი იმდენად პაწაწაა, რომ შეუიარაღებელი თვალით მისი დანახვა შეუძლებელია. მის დანახვად ხშირობენ გამხდლებულ შუშას—მიკროსკოპს. ხოლერის ავადმყოფის განავლის ერთს ვივით რომ აღოთ და გასინჯოთ მიკროსკოპში, დანახვათ, რომ მასში აუარებელი „მძიმეები“ ფუფუნებენ. ეს მძიმე ხოლერის ვიბრონი. ის საშინელი სისწრაფით მრავლებდა—როგორც გამოუჩინებლობით ერთს ვიბრონს ერთს

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ.

ჩვენ ვამბობთ—ხოლერა გადაიდებლობა? როგორც თვით სიტყვიდან სჩანს, გადაიდებობა შესაძლებელია იქიდან დაწყებული, რომ სენის ერთად მეორეზე, შედის აღამიანის სხეულში ხოლერის შხამი და სისხლს უწამლავს.

შხამი მავალითა, მორფი, სულეში, კიანი, ოპიუმი და ბევრი სხვა, ხოლერაც შხამია, ისიც უწამლავს ადამიანს სისხლს, სხეულს, ფუფუნებს. ეს მძიმე ხოლერის ვიბრონი. ის საშინელი სისწრაფით მრავლებდა—როგორც გამოუჩინებლობით ერთს ვიბრონს ერთს

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ.

ჩვენ ვამბობთ—ხოლერა გადაიდებლობა? როგორც თვით სიტყვიდან სჩანს, გადაიდებობა შესაძლებელია იქიდან დაწყებული, რომ სენის ერთად მეორეზე, შედის აღამიანის სხეულში ხოლერის შხამი და სისხლს უწამლავს.

შხამი მავალითა, მორფი, სულეში, კიანი, ოპიუმი და ბევრი სხვა, ხოლერაც შხამია, ისიც უწამლავს ადამიანს სისხლს, სხეულს, ფუფუნებს. ეს მძიმე ხოლერის ვიბრონი. ის საშინელი სისწრაფით მრავლებდა—როგორც გამოუჩინებლობით ერთს ვიბრონს ერთს

ლოეთში ის ენდემურად გარდაიქცა. ი. ი. მუღვი სენად. წარსულ საუკუნეში ხოლერა არა ერთხელ სწევია საქართველოს. მაგ., პირველად იგი გამოჩენილა 1830 წ. მამინ ტფილისი 30 ათას მცხოვრებანი ქალაქი ყოფილა. ამ რიცხვიდან 53 დღის განმავლობაში ხოლერას უმსხვერპლა 12 ათასი კაცი. დანარჩენი ისე შეშინებულა, რომ სიჩქარით ახარგებულა და გაქცეულა სოფლებისკენ; გახიზნებულთ ხოლერა იქაც გაპყლიათ და სწრაფად მოსდებოდა მთელ საქართველოს. მეორედ ხოლერა გვეტეხებოდა 1839 წელს. მამინ ის დაბუდებულა აღიქმენდროპოლში და იქიდან არსად აღარ გადასულა. შესამდე ასეუ განილა 1847 წ. და დღემდე ხალხიც გაუწყვეტია. მეოთხე ებიდებია იყო 1892 წ. ეს ებიდებია ბევრს ჩვენგანს ახსოვს, ახსოვს მის გან მორტალი ნენევიცი. 1892 წ. დაწყებული ხოლერამ მქიძრად მოიკიდა ფეხი რუსეთში და, როგორც შემოთაც ვსთქვით, ხან აქ იჩენდა ხოლმე თავს და ხან იქ.

საბუნებისმეტყველო საგნების მასწავლებლად—ბნი შინკინი.

ხოლერა. პოლიციის ცნობით, 7 სექტემბერს ტფილისში ავად გახდა ხოლერის ნიშნებით და ხოლერითა სამკურნალოში გაგზავნეს ანნა მელკონიანცისა. 45 წლისა. 8 სექტემბერს ავად გახდნენ: 1) მიხეილ ოსტას ძე ვალევიკი, 50 წლისა და აღიქმენდრო ოპანესას ძე ტერ-აკოფოვი.

ჭარბობები. ტფ. გუბერნატორმა დააჯარიმა: ნინო მირიანაშვილისა, გეორგი ათაბეგოვი და სოლომონ შიქაძე ორ-ორის მანეთით ტრამვაის გაქეზებულ ვაგონიდან ჩამოხტომისთვის. თუ ჯარიმას არ გადახდის სამ-სამის დღით დააპატიმრებენ.

ხოლერა ამიერ-კავკასიაში. ტფილისის გუბერნიაში 4 და 5 სექტემბერს ხოლერით ავად გახდა 8 კაცი, გარდაიცვალა—3. ყარსში 6 სექტემბერს ავად გახდა—1; ყარსის ოლქში 27 ავაციტლად სამ სექტემბრამდე ავად გახდა—6, გარდაიცვალა—3. ვანჯის გუბერნიაში პირველად 4 სექტემბრამდე ავად გახდა—9, გარდაიცვალა—6 დაღესტნის ოლქში 3-დან 5 სექტემბრამდე ავად გახდა 37, გარდაიცვალა—27.

ხოლერითა რიცხვი. სასანიტარო-სამკურნალო ინსპექტორის ცნობით, 7 სექტემბრის დღის 9 საათიდან 8 სექტემბრის დღის 9 საათამდე ტფილისში ხოლერით ავად არავინ გამხდარა. ხოლერითა სამკურნალოში იყო 7 ავადმყოფი, მოემბატა—1, გარდაიცვალა—2, დარჩა—6.

8 სექტემბრის დღის 9 საათიდან 9 სექტემბრის დღის 9 საათამდე ტფილისში ხოლერით ავად გახდა 3 კაცი. ხოლერითა სამკურნალოში იყო 6 ავადმყოფი, მოემბატა—3, მარჩა და გამოეწერა—3, გარდაიცვალა—2, დარჩა—4.

სამართლიანი შუამდგომლობა. კუკის წმ. ნინოს ეკლესიაში დღემდე ორი ქართველი მღვდელი მსაურებდა და თითო მათგანს ჯამაგირად წელიწადში 300 მანეთი ეძლეოდა. ამის წინად ამ ეკლესიაში დანიშნეს მესამე მღვდელი—რუსი და ჯამაგირად წელიწადში 600

მანეთი დაუნიშნეს, ქართველი მღვდლებმა ამ გარემოებებზე ვერაფერი ვერაფერად შეიქცეს და ექსარხოსის კანცელარიის სთხოვეს, ჩვენც იმდენივე ჯამაგირი მოგვეცით, რამდენიც ახლად გამოწესებულ მესამე მღვდელს დაუნიშნეთო.

სასულიერო სემინარიის ძველი შენობა. ტფ. სასულიერო სემინარიის შენობას ჯერ-ჯერობით ორმა ამხანაგობამ განუცხადა სურვილი სემინარიის ძველ შენობის იჯარით აღებისა. ერთი ამხანაგობა სთხოვეს შენობას 24 წლით, წელიწადში—15.000 მან. და პირობას აძლევს, შენობის ყველა ხარჯებს და გადასახადებს ჩვენ ვიკისრებთ და შემდეგ შენობას სრულად ჩავაბრუნებთო. მეორე ამხანაგობას შენობის აღება უნდა 40 წლით, წელიწადში 10.000 მანეთად, მხოლოდ იმ პირობით, რომ მის ნება მიეცეს შენობა ერთიანად დაანგრიოს და სხვა შენობა ააშენოს, რომელიც 40 წლის შემდეგ საკეთრებად გარდაეცემა ქართულ საზღვარსაგარეთ.

ქართული ვახუთი ქუთაისში. ქუთ. გუბერნატორს ნება დაურთავს ა. მ. ქუთაისისთვის ქუთაისში გამოსცეს ყოველდღიური ქართული ვახუთი „კოლონიდა“.

ხორციის ნიხრ. ტფ. გუბერნატორის მიერ ახლად დამტკიცებული ნიხრით, დღეად გარკვეულ ნორმად ღებოდა და ღებოდა ნორმად: ძროხისა—11 კაპ., სუკა—13 კაპ., ცხვრისა—13 კაპ., კამეჩისა—7 კაპ. და ღორის ხორცი—15 კაპ.

ვახუთების სიტყვით. უწინოდ სკანდნებო კამისა დაუნიშნეს დეკანოზ ვოსტარკაუვის სქემის გამოსაძიებლად, რომელსაც ბრალად სდებენ ტფილისის გიმნაზიის მოსწავლე-ქალების გახრწნა-გაუპატარავებას.

სასულიერო სემინარია. უწინოდ ახრად ჰქონია მოკლე ხანის რევიზია გაუკეთოს ტფ. სასულიერო სემინარიის საქმეებს.

წაგვლა და საკანცელარიო ნივთები და აქვს აკვირებას, როგორც წინააღმდეგობას, ისე უნდა გავაგრძელოთ.

ტფ. სასულიერო სემინარიის სემინარიაში დასრულებული სკოლის მასწავლებლებს დაინახავს თანხების სკოლის მასწავლებლებს 2-ნი სინაძე.

წესდ. სასულიერო სემინარიის 90 მისწავლე მიადეს. უმასპინძრობი. სკოლა ჩხრკა-დასაბრუნების დროს ტფლისში პოლიციამ შეაპყრო: 7 სექტემბერს 61 უმასპინძრობა, ხალა 8 სექტემბერს 8.

7 სექტემბერს პოლიციამ კრეფის მიმართ შეაპყრო გარდა იმისა, გარდა იმისა, რომელიც 1905 წლიდან დაიწყო, ემატება. 7 სექტემბერს ავგაის ქონაზე პოლიციამ შეაპყრო გარდა მისთვის სივ. ბუკინას მიმართება: ასთან ადგიანდრეს ძე გავაგაძე, რომელიც გადსახლებული იყო ადმინისტრაციული წესით და თავის ნებით დაბრუნდა.

პატარა შვილები

წინამდებარე პირობის კანონიკული დასჯის შედეგად (კანონის დარღვევის შემთხვევაში) რა საბარლო, რა უძღვრობა ადამიანი.

ერთი წამი საკმაო, რომ მოისპოს მისი სიკაცობა, შესწყდეს მისი მარჯობა. ქვეყნიერება, სიხარული, წინდობა, მშუგობა, ერთი სიტყვით, რითაც სტოპობადა, რითაც სულდგმულობდა ადამიანი, ერთმანეთს ყველაფერი ჰქრება. ამ წუთის სიკაცობა და აღმარა არის ადამიანი და დარჩა მის შემდეგ რაღაცა ნივთიერება, ნაშთი მისი საბარლო არსებობისა...

რომ ჩაუყვირდეთ ადამიანს ამ ქვეყნიურ ცხოვრებას, სწორედ რომ შესაძრია იგი. საბარლოებით, დარღვევა, ვარაუდით, უბედურებით სასცეცხე იგი. თვითონ უნდა იქნება თვითონ ყველაფერს გადადგმა ადამიანს განსაკუთრებული მოვლის, უფსკრული ხედვა, და რა ცრუა საჭიროა, რომ ამ უსკრულში გადინოს იგი და სრულიად აღიფრთხილოს პირისაგან ქვეყნისა! ან კი როგორა ცოცხლობს ადამიანი, როგორც იცის, რომ ყოველწუთს განსაკუთრებული მოვლის, როგორც ეძლევა სიამოვნებას, როდესაც იცის, რომ იგი ახლა სიამოვნებას, მხიარულობს, ზურგს უკან სიკვდილი, ყველაფერს ჩაწყობილი სიკვდილი, ეფარება და ჰქრება, დასკინის მის უზრუნველყო-

ბოლონიანობის დროს უმთავრესს ბოლონიანობის ნიშნებად ითვლება პირის ქმნება და ფაღარათობა. (ინთილა) ბევრს ჰგონია, რომ ეს ნიშნები უწყობრივი ნიშნებია. ბევრი ეჭვირობს, თუ ვინმეს აუჯდება პირსაკმეობა და ფაღარათობა, ეს უბედულად ხოლორებაო. ეს არ არის პირათალი. ზოგიერთ შემთხვევაში პირსაკმეობა და ფაღარათობა უხოლოლოდაც შეიძლება დაემართოს ადამიანს. ბოლონიანობის დასამტკიცებლად, საჭიროა ხოლონიანობის ვიზიონის აღმოჩენა—თუ ავადმყოფს განაჯ-ლში ვერ უნახეს ვიზიონი, ის უბარლო ზოგადობითა ავად და არა ხოლონიანობით. ამის მიუხედავად ხოლონიანობის ნიშანი ფაღარათობა და პირსაკმეობა.

ბას. ოპ, რა საბარლო, რა სასაცილოა ადამიანის თვის ძლიერებით! ყვირის, დიდიხანა, ერთი აუროსური აქტის, ფაღარათობა, მზადა მთელი ხმელით გადამბრუნოს და ერთი ნაწილი ხანჯალი, ნაწილი ტყვიის საკმაოა, რომ იგი გაპქრეს, მოისპოს.

ადამიანი, ჩაუყვირდი, კარგად ჩაუყვირდი სიკვდილის სინამდვილეს და დაინახავ, ვაიკებ თუ რა არის სიკაცობა. ავგ, კაცს პირში არსული ელვა, შრომაობა, იბრობა სეზობისთვის, ოცნებობა, ოცნებობა, იმედობა, ღონობა, გლოვობა და თვისი პაწია ყულოდა... მორჩა. ყველაფერი გაპქრა, წიკება, გაპქრა ისე, თითქოს არც არაფერი ყოფილიყო.

მოკვდა კაცი, მეფე ბუნებისა, რომელსაც მძოვრზე უმძლავრესად, ქვეყნიერობის ბატონ-პატრონად მოაქვს თავი, ბუნება კი ძველებურად იფურჩქნება, იზრდება, ცხოვრობს, კვდება, თითქოს მასში არაფერი მოხმადიყო. ავგ, გაიზარდა ფეხჯარასთან ხე, გაიფოტა და დაბრუნდა იგი. ადამიანი იგი მოსპობა, ხე წაიქცა, წაიქცა მასთან სიკაცობა.

ადამიანი სიკვდილობდა ბუნებას. სიკაცობის გზაზე წინ გადაელობა თავისზე ძლიერს და მოსპრეს იგი უნდა ადამიანი, მოაქვს. წაიქცა ადამიანი, წაიქცა მასთან სიკაცობა. ამ ქვეყნად ყველაფერი იბადება, იზრდება, ცოცხლობს, კვდება, კვდება, რაც იმ ერთი წუთის წინად ცოცხალი იყო, ფეხჯარა, გრძნობა, ბუნება კი თავის უცვლელ კანონებით მისი თავის ვხით და არ შეჩერდება, არ მოიხეობს უკან, რომ მოავლოს თვითი ირავი, დაინახოს რა ხდება იქ. მოაქვს, დახვრეტს, დაახრჩეს კაცი, ბუნება კი იგივეა და თითქოს განებდ, სწორედ იმ დროს, როცა გაქრა, მოისპოს სიკაცობა, მზემ რეალი გამოყო, შეაფერა და იგი ბუნება, გამოაფხიზლა და იგი (ბუნება) ისე მხიარულდა, ისეთი ხალისით შეხუპრებს ადამიანს და ყველაფერს. თითქოს რაღაც გაუხარდა, რაღაც ესია მოგონა... განა ეს მაგნიტული არ არის ადამიანის სიკაცობის არარაობისა, მაგნიტული ბუნების სიღადისა, მსოფლიო კანონებისა, მაგნიტული იმი-არა, რომ თუ ადამიანის სიკაცობა არ არის, რამდენად არაა, დაქრება ბუნება უნდა იყვეს ადამიანის საქმე, სურვილი...

ავგ, ჯალათი, როგორ ატყავს ადამიანები საბარლოებზე! თითონეულ მათთან აყენებს სკამზე, აცვამს თავზე სუდარას, თავს უყუფს ყულფში. ერთი წუთიც და გაპქრებს სიკაცობა. ავგ, აცლის ფეხიდან სკამს და ფეხებით ძირს სწევს და ჰქრება. ჩაუფა თუ არა ადამიანს პირში ხოლონიანობის ვიზიონი, ორი სახადლე გრძნობის რაღაც სისუსტეს, უგემურობას, უმადობას—ორი-სამი დღის შემდეგ უკბად ავრევა გული და ასტკივა კუჭი. მეტივე დაუყვინებებს ფაღარათობას და პირსაკმეობას. ასაქმებს და აფაღარათებს წამადა-უწუშ მომყოფელი საცლის გამოცვლასაც კი ვერას ასწრებს. ავადმყოფი ძალიან სუსტდება, თვითონეულ უფარდება, ცხვირი უწყობილდება, შარდი ეხუთება, სისხლი უსქელდება, კანი უხმება, ხელ-ფეხი უცოვდება დაიკრუნჩხება, კრუნჩხვის დროს გრძნობს საშინელ ტკივილს, ხმა ებრინწყება, ერთის დღის განმავლობაში იწირება სიხით და ან ამ ელგომარეობაში კვდება კადვეც.

რასაკვირველია, ყველა შემთხვევაში ასე არ გამოიხატება ხოლონიანობა და ავადმყოფს პირის ასაქმებს და გაფაღარათებს რამოდენიმეჯერ, მერვე გამობრუნდება და მორჩება. ავადმყოფისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ როგორი ავადმყოფობისაა, როგორ სავსი, როგორ ქამს, უფლის თუ არა თავის თავს უყვარს სიწმინდე თუ არა, ჯანმრთელია, თუ არა?

ვინ უფრო ხშირად ხდება ავად ხოლონიანობა? ჩვენში ისეა ყოველივე მოწყობილი, რომ ყოველივე უბედურება და რისხა და შეუძლებელს უფრო ატყვდება თავს, ვიდრე მდიდარს და შეძლებულს. ეს ხოლონიანობა კარგად იცის—და ამისათვის ღარიბს უფრო ეტანება, ვიდრე შეძლებულს. შეძლებული უფრო ჯანსაღია, კარგად მოწყობილი, ხოლონიანობის ვერას დააკლებს, შეუძლებელი კი სულ სხვაა—ის ყოველივეს მოკლებულია.

ღია რაღაც საფთხური თეთრ სუდარაში გახვეული და ქარი ცელქად არხვეს მას აქეთ-იქით. მეორე აქვე სდგას და უყურებს. ხედვის, რომ იგიც ასე უნდა ჩამოპქრეს. ჩამოპქრეს კიდეც და ორი საფრთხური საბარლოდ ქანაობს ძალზე. საბარლოებზე დაბრუნებული ხალხი იქ დგას და უყურებს, როგორც ახრჩობენ ადამიანებს!

ავგ, ჩვენ არ უჯერებ შენს თვალს. ნუ თუ ესე იქ ისეთივე ადამიანები იყვენ როგორც ჩვენ? — იუწყეთ მოისპოს სიკაცობა, მორჩა, გათავდა. ღირ არის ახლა საჭირო არც ცრემლი, არც სიმღერა, და უნებურად აძლევ შენს თავს კითხვას: ნუ თუ ეს მართლა ასე უნდა იყოს? და თუ საჭიროა სიკაცობისთვის სიკაცობის წართაგვა, გებადგება მეორე კითხვა, ნამდვილია თუ არა მათი დანაშაული? დანაშაულები რომ არ იყვენ? იქნება უდანაშაულო ადამიანი ჩამოპქრეს? ჩვენს (იქ) იყოს დანაშაულები, აქვს რამე ახრი ამისთანა დასჯას? მოაქვს კი რამე სარგებლობა? ესთქვათ, დასჯილება სიკაცობა დასჯეს. განა ამ დასჯილება საქმეს უშველებს რამეს? განა მათი სიკვდილით მათივე ხელით მოკვლულნი აღსდებიან საფლავებიდან? რასაკვირველია არა. მაშ რად დასჯილება საქმეს? რა მიზნია? განა უკეთესი არ იქნებოდა მოკვლევა მათ, გამოასწორობა მათი დამახინჯებული ბუნება, ადამიანობა დასაქმება და ცხოვრებას დაუბრუნო? განა ეს ბოროტება იქნება და არა კეთილი საქმე?

ზოგი იტყვის, კუხიანს მარტო საფლავი გაასწორებს, მათ ვეღარ გამოასწორობო ტყუილია, ტყუილია. ამა კარგად ჩაუყვირდით მათ სახეს საბარლოებზე აყვანამდე. შეიძინეთ, რომ მათში ჯერ კიდევ სრულიად არ ჩამოქრალა ყველა ადამიანური. აი, თუნდ შეხედეთ იმ მს წლის ადამიანს, მის ჩაცვიფულ თვალებს, ეს თვალები დაგვახვეწებს, რომ იქ, შეივით, დიდი ღმერთი. რამდენი იფიქრა, რამდენი იტანჯა, საბარლოდ სიკვდილის მოლოდინში ადამიანის მოლოდინს აწარმოდა. მან უყვე უზომო ტანჯვით გამოისყდა თავისი დანაშაული! შეხედეთ ერთი, რა კვილ შობილური გამომეტყველება აქვს მის სახეს! სინისისა დასტანჯა იგი, აწიმა, მთლიად გარდაქმნა, და როცა მან უყვე შეივინა კუშიარტება, რაცა მას ისე ძვირად დაუჯდა, შეივინა სიკაცობის ფისი ფისი და მზადა დაუბრუნდეს ახალ ცხოვრებას. თქვენ ამის ნებას არ აძლევთ, არამედ მას ამ სიკაცობის მერვე რა იცით, რომ ის უდაუნაშაულო არ არის? უსრული, მოუ-

იმის ახც სახლი აქვს კარი, არც სასმელი, არც საქმელი, ამისათვის ხოლონიანობა იმას იბრყვებს. ამისათვის საჭიროა შეივინოს ეს ხალხმა და თვითონ ილონოს: შეებრძოლოს ამ სენს და რითაც შეიძლება თავიდან მოიშოროს. მინცა და მინცა მნელა არ არის მტრის დატუქსვა—საჭიროა მხოლოდ ცოცხა წადილი, თავის სიყვარული და ყურთა სენის იმისა, რასაც ეტუნებია გამოცდილი და შეგნებული კაცები. ჩვენში ამდენს ხანს ხალხი დიდი პატივისცემით ეგებებოდა გამოცდილობა და რიგებას, ყურს უდებდა და შეძლებისდაგვარად სავსებით ასრულებდა მათ წინადადებას, ახლა კი როგორც იწყება ქუთუხისიდან ექიმი ბადრიძე, ხალხი სულით დაქმუნულა, დაპარგვა ყოველივე რწმენა და თურმე ექიმებს ამტყუნებს „იმათი პრაღია ხოლონიანობისა“. 1892 წ. ავგარ სისულელეს ავრებულენ საზოგადოებაში რუსის მკურნალები და ჩვენ, მართალი გათხარა, ეტყვიან რუსი მოვლილი. მე-XX საუკუნე და ავგარი ახრი ექიმებზე! არა, ეს არაა საკადრისი ქართველ ხალხისათვის! ის ყოველთვის თავიანთი იყო და ახლაც ეტეტლმენტურად უნდა მოიქცეს!.. რამდენადც შესაძლებელია, ხოლონიანობის დროს ხალხმა თვით უნდ შეპატრონოს თავის თავს. ავგარ შემთხვევისათვის რუსებს მშვენიერი ანდახ გამოუგონიათ: „ღმერთის იმედი გქონდეს, მაგრამ ნურც შენ დაიკრებ ცულხელსა“. მართალი! უბედურების დროს თუ ხალხმა თვით არ გამოიჩინა გამკრიანობა და წინდახედულუება, სხვა მინცა და მინცა რას დავებებს?

მწიფებელია ჩვენი მსაჯულება. არ იცით, რომ ათი დანაშაულის გასართობა სჯობდა ერთს უდანაშაულოს ტყუილად განსჯას? რა სასაცილოა სიკაცობის იგი უდანასკნელი! მას თავზე სუდარას აცმევენ, ის კი სცილილობს პირგვარი გამოისახოს და მით უდანასკნელიად გაისენოს იესო რამელიც მტრის შებრალდება და ყველაფრის პატივებს ჰქადავდება.

იქვე კი ქრისტეს ეკლესიის წარმოადგენელია. საიდან სად. ოპ, რა წინააღმდეგობა! ოპ, იესო, იესო სად არის შენი ყოვლის მპატიებელი კანონი?... და ეს ხდება ქრისტულ სახელმწიფოში, იმ სახელმწიფოში, რომელიც სჯობდა, რომ საუკეთესო სარწმუნოებას აღიარებეს! სასაცილოა და სატროლია! დახვრეტა-დახრება ხომ წინადაც იკლდენ, საქმე ის არის დაარგო, ჩავიგო ცხოვრების გზი-დავადმცდარი და მით იგი კვლავ ცხოვრებას დაუბრუნო. მეტი რამდენ დაკინებს ხმარობენ, მხოლოდ იმიტომ, რომ ადამიანი დაახრჩონ! რისთვის, რა საჭიარა ცხოვრების ეს? მერე ყველაფერი ამას კარონით ასრულებენ!...

კვირბიანები ერთი აუროსური, ერთი ამბით, თითქოს რამე კეთილი საქმის გასარიგებლად. ტლანქი ეტლი, შავი კალენკორით მორაულო, შიგ დასახრებად განმზადებული, აქეთ-იქით დარაჯენ, წინ მღვდელი ლოცვების მოდულენე, ირავლით კიდევ საღვთსაწყოლოდ გამოწყობილი ჯვარი. დიდი ამბობია! ეს პრაქსია მისი ქალაქი და უკან ურცხვი ხალხი მისდევს. სიწყარეს ხან და ხან არდევს დალანანდის ბრაზუნე. პრაქსია ქალაქს გასცდა.

ავგ მინდობი. ვიშ, რა მშვენიერებაა აქ! რა კარი. გია! რა თვალწარმტაცი ბუნებაა. ფართოდ გადაშლილი ხავერის ფრად შემწვანებული კორდი, იმის იქით გორაკები, გორაკების იქით კიდევ მოსხანს თოვლით დაფარული მისი მწვერვალები, უცხო სანახავის მოშინარული მზე ხან ეთება, ხან კი ღრუბლებს ეფარება, თითქოს ადამიანთა უსამართლობისა სტვენინაო, ოპ, რა მშვენიერებაა, რა კარგია აქ!... ყველაფერი სიკაცობისაგან, სიხარული-საგნ, ბედნიერებისკენ, ძიობა-ერთობისკენ გიწვევთ. გინდათ ყველას მოკვითო, ყველა გადაკოცნით და უთხარათ: „ძმებო, ჩვენ ყველა ადამიანები ვართ! შევიყვართ ერთმანეთი და ძვირად ვიცხოვროთ. უყურებთ რა კარგია აქ! ყველაფერი სიკაცობისაგან ებრუნება! ჩვენ ხომ ამისთვის შევიკრიბინეთ აქ, ძმობისთვის, ერთობისთვის, სიყვარულისთვის. განა ეს მართალი არ არის?.. მაგრამ...“

საჭიროა, მოვეუბროთ თავს: თუ ბინძურად ვცხოვრობთ, ყოველივე დაფშინდავ, დავასუფთავოთ, მივაგამოვალავოთ, სახლები დავგვავოთ, გამოვიდეთ ნესტიან ბინიდან, დრო-დროზე გვამოთ, სასმელ-საქმე-ლი სუფთა იყოს, არ დავიდალოთ, არ დაეჩანკოთ, როგორც ავდგეთ და დროზე დავწვიეთ.

რა ზომიანი საჭირო ხოლონიანობის საბარლოებია? ხოლონიანობის საბარლოებელი ზომები სხვა და სხვა ნაირია: ერთი სახელმწიფო, მეორე საზოგადოებრივი და მესამე კრძოა. ის სახელმწიფო, რომელიც განვითარებულია და კარგად აქვს გათვალისწინებული ხოლონიანობის საბარლოებზე, სასტიკად ებრძვის ამ სენს და სინსილას უქრობს. ამგვარ სახელმწიფოში საზოგადოებამაც კარგად იცის, რა არის ხოლონიანობა და რა შეუძლია მას, ამისათვის ის ხშირად არც კი საჭიროებს სახელმწიფოს დახმარებას. საზოგადოე კო, განჩდება თუ არა ხოლონიანობის სახელმწიფოში, მეზობელი სახელმწიფო ხმარობს შემდეგ ზომებს: 1. აარსებს კარანტინებს, ე. ი. ჰკრავს გზებს და არავის და არაფერს არ უშვებს თავის ქვეყანაში, ყველას და ყველაფერს ათვლიერებს და ივებს, ხომ არაგინა ავად ხოლონიანობის ნიშნები. თვალ-ყურს ადევნებს 10—15 დღეს და თუ ამ ხნის განმავლობაში აჩავითარი ნიშანი არ გამოჩნდა, აძლევს ნებას, შემოვიდეს სახელმწიფოში და შეუდგეს თავის საქმეს, თუ ვინცობაა, გამოაჩნდება ხოლონიანობის ნიშნები, ათავსებს საავადმყოფოში. კარანტინი ორ-ნაირია: ხელუთისა და ზღვისა. ორივე

— ტრა.. ტა.. რა... ტა... ტა... ტა... ტა... ვალეიმთ დალანანდის ბრაზუნე ტკბილი ოცნებიდან და უცებ ორი შავი ბიძი გიღვებათ თვალწინ.

— ძიობა? ერთობა? სიყვარული? აი თურმე რისთვის შეგკრიბილავთ! უნდა უყურეთ. როგორ ახრჩობენ ჩვენს ძმებს!.. განა ამის ნახვა შეგყურის სიმათლისათვის ჯვარი-ცმლის გამაღმერთებელ ადამიანს? 5.—ა.

გამოყვანა მიუხანაში (საკუთარ კარგსაშინებლად). თუ წინადადმოსავლეთის ხელოვნება მარტო რამოდენიმე სწავლულის ყურადღებას იქცევდა, ახლა ის ფართო საზოგადოების ინტერესსაც იწყებს, ევროპის მეცნიერები და მხატვრები აღმოსავლეთის ხელოვნებას დიდის ყურადღებით ექცევიან.

ევროპის სხვადასხვა ქალაქებში არსდება „ორიენტალისტების“ საზოგადოებანი, რომელთაც მიზნად განიხილავს აღმოსავლეთის ძველი ხელოვნების ნაშთების შეფარება და ამ ნაშთთა მეცნიერულად განხილვა. აღმოსავლეთის ხელოვნებასათვის ისევ ევროპელები თუ მოაჰყვნენ, თორემ აზიელებსაგან არავითარი იმედი არ არის. ამ ყამად აზიის ერები ისეთ გონებრივ სიღატაკეს განიცდიან, (გარდა იპარონისა), რომ, არამც თუ რამე ახლის შეგნა არ შეუძლიათ, თავის წინაპართა დიდებულ ქმნილებათაც კი დუჰავენ. აზიაში ჯერ არ არსებობს არც ერთი ხეიროანი მუზეუმი, არ არსებობს ისეთი საზოგადოებები, რომელიც, ახლა მინც, სცილილობდეს თავის ნაციის ძველ ხელოვნებას პატრონობა გაუწყოს და ყველაფერი უბრუნდეს არ გაატკინოს. ევროპის მეცნიერთა (ორიენტალისტების) შეფრთხულებული მეცნიერობით, წინააღმდეგობა მიუზენში განიხარათა შეიქმნა არ გამოყენა „მაჰმადიანურ ხელოვნების ნაშთებისა“ გამოყენა განისხა 15 მისიდან და კარგმელთა 31 ოქტომბრამდე (ახალის სტილით).

ამ გვარი გამოყენა ევროპაში პირველი არ არის. მეცნიერული მიზნით წინადაც არა ერთხელ უმინაჯეთ მაჰმადიანურ ხელოვნების ნაშთთა გამოყენის გამოთავი; მაგ. პარაზში 1878 წ. 1883 წ. და 1903 წ. ლონდონში 1885 წ. და 1908 წ. ენაში 1890 წ. სტოკოლმში—1897 და 1899 წლებში. მაგრამ ყველა ეს გამოყენება, შედარებით მიუზენის ახლადელ გამოყენასთან, ძალიან მკირდენი იკუნენ და მიზანს სავსებით ვერ აღწევდენ.

მიუზენის წარუგადელ გამოყენისათვის გამოიყენებენ არაფერი არ ერთ და იმავე მიზანს ემსახურება, განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ ზიადე გემებს არ აძლევენ ნებას დაიღვენ ნაპარს და გადმოაყენ მგზავრები—აქაც, როგორც ხმელეთზე, 10—15 დღეს თვალ-ყურს ადევნენ მგზავრებს და მერე აძლევენ ხმელეთზე გადმოსვლის ნებას. 2. მთავრობა ავადების საზოგადოებას, ყველა ხოლონიანი ავადმყოფი მოათავსებს საავადმყოფოში ან განგებ ხოლონიანებისთვის ავადმყოფ ბარაკებში. ეს ზომა მეტად კარგია, ერთი იმისთვის, რომ საავადმყოფოში ავადმყოფს უფრო კარგი მოვლა ექნება, ვიდრე შინ და მეორე იმისთვის, რომ ცალკე ბინზე შინაურებს, მომვლებებს, მეზობლებს უფრო მეტი შემთხვევა აქვთ ავად გახდენ, ვიდრე საავადმყოფოში. შინაურები ყოველთვის თავს დასტრაილებენ ავადმყოფს, აწვდიან სასმელ საქმელს. ისეგონ ხელებს და სხ. საავადმყოფოში ყოველივე ავადმყოფს თავის მომვლელი ჰყავს მიწნილი, რომეც ვალდებულია ავადმყოფთან მიკარების შემდეგ, მიიღოს შესაფერის ზომები. 3. წაიყვანებენ თუ არა ავადმყოფს საავადმყოფოში, საჭიროა სახლ-კარის და ავადმყოფობის დეზინფექცია, ე. ი. სხვა და სხვა მხარეებით დაფარულ ყოველივე იმისა, რაც კი ხელს კიდებდენ და სვრიდენ ავადმყოფი და მომვლელი. ქალაქებში ამისათვის მოწყობილი აქვთ დიდი კამერები, სადაც უფასოდ სწვენდენ ხოლონიან ავადმყოფს ავეჯგულებიან. კამერა მშვენიერად სწვენდს ყოველისფერს, მავრამ, საწმუხაროდ, ყოველივე სავის კამერაში უღება შეუძლებელია—მაგ.

დაუზოგავთ, რომ სავსეა მთელი ცეცხლ „მაჰმადიანური ხელოვნების“ მხოლოდ ახლა შეუძლიან ადამიანს ხალხებით გაეცნოს, თუ რა დიდი ხელოვნება ყოფილა ძველ საზოგადოებას, არამდისა, ინდოეთსა, ოსმალეთსა და მაჰმადიანთა სხვა ქვეყნებში!

გამოყენას უჭირავს სულ 80 დღი ოთახი და მაგ. ანჰან ნივითა გამოყენილი. გამოყენილია ყველაფერი, რაც კი ახასიათებს მაჰმადიანურ ხელოვნებას: ძვირფასი ნივთები 15—17 საუკუნეებისა, გუჯარები, ძვირფასი თოქედლი იარაღები, არქიტექტურული ორნამენტები, ფიანსები, ძვირფასი ქოვილები, საქაულები და სხვა.

ყველა ეს ნივთები შეგროვილია ევროპის მუზეუმებიდან, ევროპის, მარსლის, ოსმალეთის და სხვა მუზეუმთა სასახლებიდან და გამოჩინილ კოლექციონერებისაგან ყველაზე უფრო, მდიდარი კოლექცია რუსეთიდან არის. (მწუჟინის და გოლუმ-კოვისა).

არაფერი არ არის წარმოდგენილი მხოლოდ საქართველოდან. საქართველოშიდაც სერია ხელოვნება ხომ მაჰმადიანური ხელოვნების ზე ვალეონით განვიხილავთ და ჩვენც ბევრი რამე საინტერესო შეგვეძლო წარმოგვედგინა ამ გამოყენება, მაგრამ ჩვენ ამისთვის თავი არ გვტკივა... ამ გამოყენებასთან ერთად რამოდენიმე ოთახი განსაკუთრებულ მკვლევარებისთვის არის სამუშაოდ მოწყობილი. თუ წინად მკვლევარებს, არხოლოვს თუ ისტორიკოსს, ყველაფერი საწილით ჰქონდა საძებარი, ახლა ყველაფერი მასალა ხელთ აქვთ და, იმედა, მათი შრომა ბევრს რას-მეს აღმაჩინებს.

კარგს იწვევს ჩვენი ეტნოგრაფიული საზოგადოებაც, რომ ამ გამოყენებზე გამოვხადებთ მკვლევარებს და რწმუნებულნი ვართ, რომ ჩვენი ისტორიისთვის აქ ბევრი მასალა მოიპოვება. ჩვენმა ისტორიკოსებმა უნდა ისარგებლონ ამ ნაირი გამოყენების, თორემ კიდევ რადის-და შეხედება კაცს იმასთან შესანიშნავ გამოყენებას.

„იზანი ამ გამოყენისა, — როგორც იმას თვით გამოართვებოდა სწერენ თავის კატალოგის წინასიტყვაობაში, არის წინდა მეცნიერული. ჩვენ გვინდა ამ გამოყენით ნაულ ცვათ აქამდე უცნობი, მაჰმადიანური ხელოვნება, მისი ორიგინალობა, მისი თავისებურება და მისი უპირატესობა ბევრს რამეში ევროპის ხელოვნებას.

შეავიცი, კამოვის, ბინის—ამასათვის საინაო დეზინფექციისთვის ხმარობს სხვა და სხვა წამლეუს. ფორმალინს, სულემას, კარბოლის სიმყავი, კირს და სხ. როგორ უნდა მოვიქცეთ, როდესაც ხოლონიანი განიღება ქალაქში ან სოფელში? უწინარეს ყოვლისა არ უნდა შევინდეთ, პირიქით უნდა მოვიკრიბოთ ძალი და შეგებრძოლოთ მტრს. შინს და ფიქრს დიდი გავლენა აქვს ადამიანზე, ისინი უბრთხობენ სიმწივნებს და უსუსტებენ სხეულს და დასუსტებული ადამიანი როგორც უშვეს ესთქვიეთ, უფრო ჩქარა ხდება ავად ხოლონიით, ვიდრე ჯანსაღი. — თუ ვინმე გახდება ავად, საჭიროა მისი გავაგანა საავადმყოფოში, ან ბარაკში. თუ ეს შეუძლებელია ავადმყოფი უნდა დასტრაიონ ბინაზე და მოუთარონ შინაურებმა, ამ შემთხვევაში საჭიროა შემდევი ზომები: 1. განავალს და პირნასაქმებს უნდა მოუყაროთ თავი ქოთანში ან ტაშტში და გადაღვარათ ორ-მომო. თრმოს უნდა დააყაროთ კირი ან მშრალი მიწა. ორ-მომო აშოქრილი უნდა იყოს ბინის და მორაკბილი. ტაშტი ან ქოთანი უნდა გამაღვლილია. 2. ხოლონიით ავადმყოფის საცვალი უნდა ვრცობოთ ცალკე გოამი ან ტაშტში, და არა იმ წყალში, რომელსაც სვამენ და ხმარობენ სხვა და სხვა ქურტლის სარეცხად; ჩანარები წყალი უნდა გადაღვაროთ ცალკე ორმოში და დააყაროთ მშრალი მიწა, ან კირი. 3. მეზობლებმა და სხვა ნაცნობებმა უნდა შესწყვიტონ ავადმყოფთან სიახულო—ნაცნობებს შეუძლებელია ავადმყოფის ნახვა, მხოლოდ შემდევი პირობით—არ უნდა ჩამო-

